

РАДА

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА І ЛІТЕРАТУРНА

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.

РІК П'ЯТИЙ.

Адреса редакції і контори:
у Києві, Велика Підвальна вул. д. 6,
БІЛЯ ЗОЛОТИХ ВОРІТ
Телефон редакції 1458.
ТЕЛЕФОН ДРУКАРНІ 1063.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1910

на рік	11 м.	10 м.	9 м.	8 м.	7 м.	6 м.	5 м.	4 м.	3 м.	2 м.	1 м.
6.	5.70	5.25	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	65.

Передплат. на рік можна виплачувати частками: в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 стр.: на 1 янв. 2 карб., на 1 мар. 2 карб. і на 1 мая 2 к., або по 1 карб. на протязі перш. шести місяців.

Ціна „Рад“ за кордон: на рік 11 р., (27 кроп 94 гелери на австрійську валюту). на 1/2 року—5 р. 50 к. на 1/4 року—2 р. 75 к., на 1 м.—1 р. Коли закорд. читачі передплачують газету через пошту, то платять за газету по ціні встановленій для передплатників в Росії.

Передплата приймається тільки з 1-го числа кожн. місяця. За зміну адреси 30 коп. (При зміні неодмінно прикладати стару адресу).

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статі більш статі, до друку негодячі, переводяться в редакції 3 місяці і висилються авторам їх коштом, а дрібні замтки й дописи одразу знищуються. Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

3 приводе надісланих до газети віршів редакція не ли- стується.

Просять авторів додержуватись право- пису „Рад“.

Умови друкування оповістони

За рядок петіту попередю тексту, або за його місце, платиться за перший раз 40 коп., а далі по 20 коп. 1 За рядок петіту після тексту: за перший раз 20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає заробітка, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз.

Жертуйте на пам'ятник Т. ШЕВЧЕНКОВІ у Києві!

Жертви по всій Росії дозволено зібрати Полтавській Губернській Земській Управі та Київській Городській управі.

Скрипки, гітари балалайки, гармонії

Г. І. ГИНДРЖИШЕКА. Київ, Хрещатик, 41, б-ль-етаж. Цінишки на жаданні—дурно. пн.—1539—6

Ілюстрований листок

Похорони Бориса Грінченка,

з двома портретами і п'ятьма ілюстраціями в тексті.

Зміст листка: Жалі селян з приводу смерті Б. Грінченка. Після похорону Б. Д. Грінченка, вірш селянина О. Черниша. Над свіжою могилою Б. Д. Грінченка, селянина Г. Одиця. Пам'яті Б. Д. Грінченка, вірш В. Василька. Голос селянина над домовиною, Миколи Божка. Над труною В. Грінченка, вірш Д. Граділенка.

ЦІНА 2 КОП.

Продаж в книгарнях: у Києві: Везаківська № 8, В. Володимирська № 28 кн. Л.-Н. В. квіт. Череповського, Фундука. № 2; в Полтаві, в книгарні Гр. Марковича, а також можна купувати в конт. „Рад“.

Вийшла з друку шоста книжка.

„ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВОГО ВІСНИКА“

За місяць червень.

З М І С Т:

Михайло Коцюбинський: Рата morgana (з сільських настроїв), частинка друга (докінчене буде);—П. Капельгородський: Спогади семінариста (докінчене буде);—М. Чернявський: Поезія;—Олена Пчілка: Марко Кропивницький, який артист і автор;—П. Смуток: За волю, оповідання, (докінчене);—Мих. Ловинський: Литовсько національне відродження (далі буде);—М. Памуля: Поезія;—М. Залізник: Українська популярна література в 1909 році. Видання газетські;—П. Теняно: Поезія;—Юрій Кміт: Новини західно-європейської літератури;—Р. Кіп'як: З індійських оповідань, переклада Н. Романович: Повість, заархивіювані;—Всі ми троє—одна, Суд Дугара;—Вас. Крижовський: Перший конкурс на пам'ятник Шевченка;—С. Дегерлеф: Ельзалик (скарб пана Аре);—П. Смуток: З російсько-українського життя;—Ев. Левицький: За границею;—Бібліографія;—Від редакції;—Книжки надіслані до редакції.

Редакція і головна контора: Київ, Вел.-Володимирська, № 28.

ПЕРЕДПЛАТА НА ВИДАННЯ КИЇВСЬКЕ р. 1910:

На рік 8 руб., за пів року 4 руб. 50 коп.

З огляду на тяжкі матеріальні обставини винищеного українського життя передплата на Літер.-Наук. Вісник в 1910 р. для незможних учнів, студентів, сільських учителів і учителів, низших служачих, робітників і селян знижується на 6 рублів (коли вони передплачують журнал просто з контори).

Кому трудно відраза, нехай прислає на перше число кожного місяця по 1 р., поки збереться повна передплата, а журнал пошлатиметься зараз. Книгарням і всім посередникам від передплати 5%, але тільки втім разі, коли передплата виплачується повна (8 руб.) і вся відразу.

Комплекти журналу за попередні роки продаються по 8 руб.

Видавець М. Грушевський. 00-572-1 Редактор С. Веселовський.

В Центральній частині міста потрібно помешкання з 4—5 кімнат, придатне для РЕДАКЦІЇ І КОНТОРИ. Запитання і пропозиції присилати листами в контору газ. „Рад“.

В Одесі передплачувати „РАДУ“ на таких-же умовах, як і в конторі газети можна у власного агента В. Буряченка. У нього-ж приймаються на видання для замовників оповістки „Рад“. Звертатись по адр.: Одеса, Слободка, Романовка. Пост 7-ма верста.

Під час розваги.

Після „трудюв праведних“, що позначилися цілою купою націоналістичних законопроектів, панове депутати можуть дозволити собі й літню розвагу. Здебільшого так вони й зробили і Таврійський палад одразу спустив, хоча про роспуск Думи на вакації офіційно не було оповіщено. Може через те де-хто з депутатів хотів поєднати „приятне зь полезним“, і в результаті сталася депутатська екскурсія на Холмщину, під проводом еп. Євлогія та гр. Вобринського. Праві депутати набираються в Холмщині вражіннів, бо на осінь певне до Думи внесеній буде законопроект про виділ Холмщини.

ми потребами й прислухалися до голосів знизу. Навпаки, всяке справжнє народне заступництво домагається цього, як одного з найпотрібніших умов, щоб саме заступництво функціонувало так, як слід. По всіх сторонах, де є справжній парламентаризм, депутати навіть за найпершу повинність свою уважають—дати звіт про свою роботу перед виборцями й од них почути про бажання їхні та потреби. Але обстоючи найширші форми єднання народа з своїми заступниками, ми з тим більшою енергією мусимо протестувати проти „увеселительної прогулки“ на Холмщину правих депутатів.

з людністю, а мало не крадькома мусьте прийти додому, увесь час свого там перебування живучи під пильним доглядом та неухаю охороною. Спроби увійти в тісніші звязки з людністю для депутатів з опозиції кінчалися раз-у-раз нещасливо. Певна річ, що єднання за таких обставин, та ще послів випробованої благонадійности набірає специфічного характеру патріотичної агітації й демагогічних заходів.

Такий як-раз характер і має подорож правих депутатів на Холмщину. Видима річ, усе до їхнього приїзду виготовано на місяці; патріотичні промови й співи відбуваються як по вотах; подекуди, як безпечний і привємний соевр locale уживають навіть української мови—в казаннях мисіонерів та співах дівчат у національних убраннях під час свідання високих гостей. А на фоні цієї мало не крипачкої іділії лани милостві розпутьють „хлопа“, чи не хотів би він одділитися від Польщі... Хлопові холмському, як і кожному хлопові на світі, живежить не з медом, він бажає якоїсь переміни, не раз-у-раз він може навіть його сформулувати своє бажання. А тут за його формулюють, йому підказують відповідь. І чухаючи потилицю, він згодується з тим, що йому вбивають в голову, таючи про себе таємну надію на земельку, що всміхається йому в результаті обіцяної переміни. А потім високі гості в патріотичних промовах викристуають його голос і запевняють, що народові на Холмщині одлого тільки бракує—волі для віри православної (читай: обмеження від всякої иншої) та відокремлення від Польщі (читай: адміністративного приєднання до „Юго-Западного края“).

Безліч разів ми здіяли вже мову про болячу холмську справу. З принципіального боку ми рішуче стоїмо за приєднання етнографічно-української Холмщини до рещи української землі і на цьому пункті ройшлися навіть з поступовою думкою в Росії, що не знаючи добре обставин життя українців на Холмщині, вважає всю справу тільки за реакційний похід проти поляків. Ми раз-у-раз одрізняли принципіальну сторону справи од тих практичних заходів, що з'явилися на світ справді тільки через реакційне політиканство, або власне через боротьбу „іноземно-русских“ апетитів з вшепольскими на українському ґрунті. Ми казали: відокремлення Холмщини справді може дати чимало користі українцям-селянам, але тільки тоді, коли його зробити без задньої думки, щоб накинати на тих українців новий тягар обрусення, коли його перенести, справлячись на реальні інтереси самої української людности, а не на фактастичні державно-російські плани. І от оцінюючи з такого погляду подорож правих депутатів на Холмщину, ми не можемо висловитись про їхню демагогічну агітацію, іннакше, як тільки з обуренням. Адже „увеселительная прогулка“ павів депутатів сієнове баламуцтво на Холмщині, розягрє й роздумує релігійну зневажність, затемає й без того невисоку свідомість національну, підмінює реальні інтереси патріотичною фантастикою. Народові не дасть вона нічого, і народові ця депутатська розвага може багато потім коштувати...

Ні, не з рук еп. Євлогія та гр. Вобринського, як і не з рук п. Дмовського, може сподіватись Холмщина того, чого їй треба, і не ідилічно-патріотичними подорожами здобуватись знайомість з народними потребами. Тут треба ще чосьь,—того саме, чого бракує правим депутатам...

„На старі теми“.

П. Одривати школи, де б цілком було учено українською мовою, тепер нема змоги. Правда, в законі немає виразної заборони вчити по приватних початкових школах українською мовою, але практика життя показує, що адміністрація таких шкіл не дозволяє. Всім памятна, мабуть, історія з школою небижчика Аркаса, яку, не вважаючи на його становище і звяз-

ки, все ж таки було зачинено. Навіть ще більше: хоча існують спеціальні циркуляри міністра освіти і св. синоду про те, що вчителям дозволяється вживати української мови для пояснення того, що незрозуміле при навчанні, але часто шкільні інспектори, як це знаємо з газетних звісток, дуже неприхильно ставляться до вчителів, які послугодяться українською мовою.

Та нам, що вважаємо науку на рідній мові одним з найбільш раціональних способів навчання, не треба зважати тільки на те, як тепер думають про українську школу офіційні керманічі шкільної справи. Іхні погляди можуть змінитись, адже були часи, коли в Києві на урядові кошти український округ видавав байки Глібова для шкільного вжитку, а тепер той же округ забороняє вчителям виписувати кооперативний журнал, через те тільки, що там друкуються статі українською мовою. Може колись настануть часи, коли й київський округ прихильніше дивитиметься на мову тої людности, просвіту якої він має монополію опікувати. Нам проте ждати тих часів, склавши руки, не годиться. Ніякий закон не забороняє вчити дітей, як що їх буде не більше шести душ, у себе дома якою завгодно мовою (як що більше, то на це треба брати дозвіл, іннакше це буде „таємна школа“, за яку можуть потягти до мирового, і той накладе скільки карбованців штрафу). Яке широке поле одкривається тут для свідомих наших інтелегентних людей, що живуть по-українськи! Який владний ґрунт для того, щоб прикласти свої руки до роботи, котра справді піде на велику користь народові і варта всякого привання і пошани. Багачко сел, хуторів і маєтків не мають ще зовсім школи; по інших школи переповнені; а хоч би й ні, то таке приватне навчання, де б першесна наука подавалась на рідній мові, а потім паралельно могла б одбуватись на українській і російській мові, завжди приведе до кращих наслідків: дитина швидше й легше вивчиться, розвиток її йтиме нормально, знатиме вона все, що годиться знати про свій край, знатиме й державу російську мову на стільки, що могиме скласти іспит при школі. Саме головне, щоб батьки бачили, що навчання на рідній мові, це не є щось инше од російської офіційної школи, що це не „мужича наука“, низча од панської, а сама справжня, що не іадурює, не пригломшчує дитини, а впаки, розвиває, дає їй в самій легій, доступній формі необхідні початкові відомости.

До цього часу видано чимало всяких підручників і книжок українською мовою, так що з цього боку серйозної перешкоди бути не може: вже є по чому вчити. І як би д цього способу звлязла наша свідом, народолюбна молодь, що шукає способів, як би краще прислужитись рідну народові, і вжила б до цього свій апал, свою енергію, то було б поклено основу великому ділові збудуванню національної школи. Бо трохи чи не головна вага в цій справі лежить тому, щоб довести самому народові, який тепер часто-густо дуриться ідною мовою, вважаючи, ніби вона тьки одрізує йому шлях од справжньої „панської“ науки,—що легше дійти о освіті саме послуговуючись рідною українською мовою. Коли в народі мш вкориниться думка про користь од науки рідною мовою, тоді за будучість української школи можна бути цілком спокійним. Нема що й казати про те, що коли ми вважаємо науку рідною мовою корисною для наро, то так само корисною й необхідно повинні уважати її за-для себе, а-для своїх дітей. Кожна свідомо українська родина повинна виховувати дітей в атмосфері рідної мови, понна давати початкову, дошкільну нау в цій мові. Це ані трохи не завить дитині потім учитись в офіційній російській школі,—адже ж в ті ліхні часи устисків над польською вою де-небудь у Вільні, коли хлопів виганяли з гімназій за прилюднубалачку по польському на вулиці, ді-поляки на-самперед вичувались да читати й писати по польському, і ні трохи не шкодили їхнім успіху в казенній школі. Так само однада другий за-

кид, який доводиться чувати, що, мовляв, нема що читати дітям; тепер видано чимало книжок саме для дітей шкільного віку, і число цих книжок ще більше зростає, в міру зросту попиту на них.

Цей спосіб навчання таких малих дитячих гуртків не єсть яка-небудь новина. Так повстала сучасна національна школа, наприклад, у поляків та литовців; останні мають у себе на Литві казенну російську школу, добре обставлену з матеріального боку; але поруч з нею литовські селяне утримують приватних учителів, які вчать дітей рідної мови. Навіть у нас на Україні це не новина: в 60-ті роки в Києві студентська українська громада заводи-ла такі невеликі школи навіть з інтернатами для сільських хлопців. І як би справді ту енергію, яка витрачається на те, щоб добитись офіційної української школи або перетворити теперішню російську школу при сучасних її порядках на українську, та було вжито на дрібне, але велике по наслідках діло навчання сільської дитини малими групами рідною мовою, по українських книжках, то справа рідної школи на Україні пустила б глибоке коріння. Звичайно, що цим не виключається потреба використовувати дозвіл уживати українську мову для посилену у теперішній школі. Це навіть неминуче й для тих учителів, які принципіально стоять проти української мови, і так воно здебільшого і робиться.

Українцям усе доводиться здобувати самотужки, самим за-для себе без надії на чужу поміч. Українська преса, література, наука, все це істнує без жадних запомог і субсидій, ні од уряду, ні од земств, бо і той і друге українству не довіряють і дивляться на нього косо. То не ждати нам, поки з доброї ласки дадуть нам школу з українською мовою; треба самим нам утворити її, привайнми підготувати для неї тепер ґрунт,—не тільки у письменстві, але й у самому житті.

М. Жученко

Політичний огляд.

Фатальний вузел критської справи, що тісно звязав на такий довгий час великі європейські держави, почав поамалу розв'язуватись. За останні дні почалась в цій справі переміна до кращого і з певністю можна вже сподіватись, що Крит тепер не буде тою копітковою свичкою, від якої могла б початись пожежа європейської війни. Небезпечні струни політичної музики порвалісь якось вмиг і зо всіх боків полинули ознаки спокою. Правда, цей спокій купується дорогою ціною, як з матеріального, так і з морального боку. Матеріальні збитки падають на плечі держав, що обікуються Критом, моральні падають важким тягарем на країні національні почуття самих критян. Та і справді, вони, бажаччи здобути собі політичну єдність з матір'ю—Грецією, палко звлязали до цієї справи, потратили стільки часу, сил та крапчих надій, а тут ім кажуть—заяждіть, бо буде гніватись Турція, почеться війна з Грецією, встрянуть в цю велику державу, буде багато клопоту, краще терпіть самі ви. І критянам знову приходится сидіти з плачем над марно розбитим коритом і ждати кращих часів, коли держави на стільки порозуміються між собою, що дадуть критянам спокій, або змогу здобути самим собі бажаний лад без їхньої опіки.

Держави ж - покровительниці, раз вилтавшись в критську справу, гадають, що мусять довести її до кінця і через це несуть на своїх плечах зовсім зайвий їм тягар не то жандармського мушдиру, не то клопоту сердобольних мамунь. Зо всіх держав - покровительниць критської справи очевидно більш усього докучала Франція і вона радчила покінчити раз на завше з Критом, складавши в Лондоні, або де инше конференцію міжнародних представників, серед яких були б не тільки представники Англії, Росії, Франції та Італії, а й Германії та Австрії, щоб вирішення було вже слушним для усіх держав. Ця прекрасна ідея Франції, наважливо від того, з яких

мотивів вона з'явилася на світ, здавалось би найбільш здатною в критській справі, тим більш, що так, чи інше в нею мусили б погодитися і турки, і греки, і критуане, і вирішення такої конференції не так гостро зіпало б національні почуття причетних до цієї справи народів. Так ні, чогося Англія, а за нею і Росія (Італія приєдналася на думку Франції) не погодилася з Францією. Кажуть, що тут стали на перешкоді дипломатичні інтриги та бажання кожної з цих держав грати головну роль в критській драмі. І от, зпочатку Англія радить державам-покровителям послати ще по одному крейсерові до Криту, а Росія їй собі зміцнює думку Англії—придушити все силою і радить послати туди піхоту. Але тут трапилося маленьке непорозуміння. Уряди держав і раді б пристати на це, та не мають вони права зробити цього без дозволу своїх парламентів, а там зовсім інакше ставляться до справи, ніж дипломати і ніяких асіговок на це само собою не дають. Але рішення заява англійського міністра сера Едуарда Грея в нижній палаті, що Англія в крайньому разі піде на все, а не дозволить порушення status quo на Криті, заспокоїла турків, а це зменшило поривання греків до війни. Таким чином Крит знову підпадає під догляд чотирьох держав-покровителю.

Албанському повстанню очевидно надходить край, звичайно, тієї його форми, в якій воно почалося. Головні сили албанців майже скрізь побиті турками. Великі городи, що досі були в руках повстанців, забрали вже турецьке військо, почалися смертні кари албанців-ватажків повстання, турки лютують по албанських селах, а один з головних ватажків повстання і претендент на албанську корону, Ісса Болетинац втік в Черногорію. Зрадила доля албанців і прийдеться їм ще гірко від турецької культури. Правда, що це тільки початок кінця і, розбившись на малі гуртки, військо повстанців буде ще довго вести партизанську війну в Туреччину, але їхнім колишнім широким надіям вже ніколи не здійсняться. Сила ввела своє.

Папський Ватикан теж розвоювався. Спочатку видав енцикліку проти протестантів, тепер проти королівського декрету в Іспанії про волю там віри. Звичайно, в Берліні не дуже то церемонилися з ватиканськими політиками і вони врешті, як ми вже писали, мусили просити вибачення у пруського уряду. Сміль і незалежна політика Прусії в ватиканській пригоді очевидно надала бадьорості і вічно залежній від Ватикану Іспанії і звідти теж одновилі, що декрет про волю віри єсть цілком хатня справа Іспанії і ніякого порушення конкордату тут немає. Описуючи і тут, політики-кардинали, як пишуть тепер італійські газети, готують нову енцикліку, що судить ввагалі всю демократію.

Подарована австрійським урядом герцоговицям і боснякам конституція виїшла врешті надто вже „жупою“ і віного там не задовольняє. Цими двома більшість сейму, що складається з православних сербів, хорватів та мусульман, внісела резолюцію про розширення конституції, бо вона не задовольняє народ. З приводу цього ждуть незабаром відповіді австрійського уряду. Звичайно, сподіватися чогось кращого анексованій провінції при сучасному складі австрійського уряду і партійно-національній гризні в парламенті не можуть.

Зміна складу міністрів в Берліні вправо дуже обурила і пресу німецьку і ліберальні кола рейхстагу проти канцлера Ветмана-Гольбега. Націоналістичні ліберали натякають навіть, що вони постаралися збутися такого канцлера, що не розуміє зовсім сучасного завдання, як міжнародної, так і внутрішньої політики і шукає тільки заможги в клерикалів та реакціонерів.

Про віковитну дрімоту Китаю, про яку стільки колись говорилось, теж пора вже забути. Народ там зростає, що годі спати і, голодуючи, разом з вигуком—„хліба“, вимагає від свого уряду і реформ. В країні вросла сила всяких поступових товариств і партій. Вони одгоголононо вимагають, щоб парламент було скликано раніш, ніж це призначено імператорським декретом. Вимагають цього і провінціальні депутати дорядчих палат. Невдовзі принц-регент видав наказ про майбутній склад китайської конституційної палати. Входить в нього переважно імператорські родичі та всіякі тибетські та монгольські князівки, звичайно, реакціонери. Само собою, що такі „конституційні“ заміри китайського уряду не знайдуть собі твердого ґрунту в народних масах. Палата буде скликано 20 вересня 1910 року.

Що робиться взагалі тепер на Далекому Сході? На це дуже трудно одповісти. Становище Росії тепер там досить важке, але погроза для спокою поки що немає. Японські та англійські газети свідчать, що згоду між Японією і Росією давним давно вже підписано, хоча офіційно оповіщення про це не було. Справа з анексією Кореї—діло скількох днів і вона станеться, бо лежить в основі російсько-японської угоди. Росія, даючи Японії свою угоду на анексію Кореї, робить ступінь до дружби з Японією і таким чином постачає забезпечує себе від Китаю, який в цьому році ставиться одкрито вороже до Росії.

3 газет та журналів.

В. ч. 41 „Народ. Голос“ описує дорогі могили українських буковинських письменників, що поховані в Чернівцях.

В суботу минулого тижня в полудні, як в день „задушний“, помінала черновецька Русь пам'ять своїх великих покійників, котрі спочивають на гарному черновецькому кладовищі.

В той день відправлено панахиди на гробах буковинських письменників: Яроминської, Федьковича і Сидора Воробкевича.

Панахиду на гробі нашого найбільшого буковинського поета і національного письменника Юлія Федьковича відправлено заходом товариства „Руська Рада“. Секретар цього товариства, д. О. Луцький, зложив на могилу нашого соловія від тов. „Руська Рада“ гарний вінок з лентями. Вінок був сплетений із смерчини, спровадженної із родинного місця Федьковича—Сторонця-Путилова. Другий гарний вінок зложила українська молодіж учительсько-го семінару в Чернівцях обох полов.

На панахиді на могили Федьковича зібралося чимало черновецьких русинів, особливо молодших. Із старших „патріотів“ не було тут жадного. Із наших цєлів був на панахиді п. Семак. Був тут також гурток наших селян в своїх мальовничих, святочих строях. Співав гарно хор бого-

словів і семинаристів. Перед панахидою, як і підчас відправи, фотографували могили нашого поета Веретельника.

Могила Федьковича не відрізняється від інших могил. Вона навіть дуже скромна. Запишана квітником, а в головах стоїть невеличкий обеліск кам'яний. На ньому виложеной хрест і малий портрет поета. Над могилою розпустили свої довгі віти високі плакучі берези. Пам'ятник на могили Федьковича вбогий. До тепер буковинська Русь не могла спромогтися на величавший. Але в надії. Буковинська Русь сильно розростається, шораз могутішає і колись здійгне величавий пам'ятник своєму першому, великому, народному поетові. А поки що буковинська Русь дорожить велими і цим скромним пам'ятником, під котрим спочиває великий, дорогий покійник.

З могили Федьковича удалася зібрана на могилу другого нашого поета-композитора Сидора Воробкевича. Але тут, від могили повияло на зібраних чимесь чужим, прикрим. Покійний Воробкевич спочиває в могилі рідні його жінки, у волоській родині Сімігінювичів. На надгробному пам'ятникові вразили русинів чужі написи в мові волоській і німецькій. Українського ні слова. А в цій же могилі спочиває наш український поет, свідомий наш патріот. Завіщо ж така наруга над його пам'ятю, над поштованими буковинських русинів? Не диво отже, що при цій могилі шептаним наш до поета був розбитий, остиглий, тай чим скорше русини відходять відом, коли тимчасом із могили Федьковича не рупали так зараз. Вей висказували свій жал, узям було якось прикро і соромно... Чи родина нашого покійника не застаювалася над цим, як вразити почування українського народу от тим чужим написом на пам'ятнику поета того народу? Поета того народу, який був такий любий і такий дорогий серцю покійника—того народу, який дорожить своїм просвітителем і дітям? А може родина Воробкевича з розмислом це зробила, нарочно, аби не легалізувати діяльності покійника для українського народу, яка була їй не мила?

Як воно там не було, але русини повинні кінце постаратися, щоб на могили їх свідомого письменника був напис в українській мові. Сього вимагає не лиш добра пам'ять покійника, але і наша народня честь!

ДЕРЖАВНА РАДА.

(Засідання 11-го іюня).

Фінляндський законопроект.

Проф. Грім доводить, що прихильники законопроекта надіють фінляндським актам законів не та значіння, яке їм слід надавати.

Стахович, відповідаючи Дейтрихові та Сухотіну, каже, що він ніколи не говорив про документи „своїх фінляндських друзів“, а згадував тільки про документи, що надіслали друзі з Фінляндії.

Будкевич висловлюється за законопроект без всяких аметів і каже, що коли вживати методів противників законопроекта, то можна дійти до висновків, що й Україні треба дати автономію, бо, як свідчать Сергєєвич, Україна увійшла в Росію в особисту унію. Фінляндія культурним своїм рівнем вітрохи не вища за Росію.

Голова ставить на балотировку питання, чи слід одкинути законопроект.

І муки її тяжкі полюбив такий собі тихенький, славний хлопеч, дрібний артист. Полюбив і сказав їй, що любить, ублажав. Їти до його жити. Люба покинула свого кота і з тихеньким артистом стала жити. З чужого, нелюблю дитиною під серцем ходила Люба до театру. Заділа з місця на місце і все хотіла побути немілого камінця під серцем. Так дуже полюбили вони з тихеньким артистом і так розсвітало їхнє щастя, що ми всі, легковажні до кохання, й собі полюбили це подружжя за чистоту їхнього щастя.

Тихенький артист діждатися не міг, коли вже стане батьком чужій дитині, і марив про те, як глядіти та любити її буде.

Бувало просить та молить антрепренора, щоб не смилував Любу танцювати на сцені, а вона навмисне візьме та й вискочить в гуртових танцях і наче пиріяна літає; і не видно, що вагітна; так задуться коростом. Все, бувало, казала Люба подружкам:

— От як би скинути цю осоружну дитину... Ненавидю. Як і вродиться жинка, своїми руками задую.

Вона боялась, не хотіла, щоб дитина муляла очі смарному акторові. А він просить, а він молить, щоб Люба береглася. Той же, що мучив Любу, тільки гдузував з неї та швидко з хористкою вишовся.

Надходила останні дні Любиної вагітності, а вона все танцювала й співала на сцені. А потім одразу підупала духом, знесиліла і стала плакати, боялась, що вмере.

Вилана, молоденька Люба сидить, балакає і все звертає на те саме:

— Ой, умру я. Страшно чогось. Уже й час минає, а Люба все ходила важка. Поклали її в лікарню, а грушпа поїхала далі. Мусив іхатж й тихенький актор. Дуже побивався, а така мусів.

А через чотири дні, як сиділи ми

Значною більшістю голосів ухвалено законопроект не одкидати.

Балотировується формула переходу до постатейного читання, запропонована комісією.

Км. Оболенський 2-й зазначає, що очевидно формула має на думці поправити ст. 7 законопроекта, де сказано, що законопроекти, які торкаються Фінляндії, можна передавати на розгляд сейма, з огляду на постанову Думи, але про разду нічого не сказано. Промовець гадає, що про це треба зробити відповідну поправку до ст. 7.

Дурново каже, що комісія тому не запропоувала поправки до ст. 7, аби не затримувати розгляду законопроекта. Проект треба провести як найшвидше, бо побіч в обміркуванням законопроекта, зростає агітація, яка припиниться, скоро буде затвержено проект.

Більшістю голосів формулу переходу до постатейного читання прийнято в редакції комісії.

Ставиться на голосування перша частина першого відділу законопроекта. Рада приймає цю частину без дебатів в редакції Думи, великою більшістю голосів.

Далі починається обміркування ст. 1-ої.

Далі починається обміркування ст. 2-ої.

Промова П. А. Століпіна.

П. А. Століпін вважає потрібним зробити деякі пояснення: поки не буде видано на загальних підставах нових законів, в Фінляндії до того часу буде мати вагу існуюче місцеве законодавство. Далі з приводу проєктованих загальних законів буде взято на увагу думку фінляндського народу, пошайамперед ці питання буде розглянуто фінляндським сеймом. Законопроект, правда, не вважає висновків сейма за „постанови“, бо в цих те самих справах потім буде зроблено обміркування в Державній Думі та Раді, але ж при участі фінляндських членів, до голосу яких безперечно будуть прислухатись дуже уважно. Що до дрібних фінляндських справ, то їх можна буде відокремити і з приводу них може законодавствовати фінляндський сейм. Ось через що редакція реєстра справ повинна бути загальною, або, як тут кажуть „туманною“.

Голова оповіщає, що до ст. 1 зроблено поправку дев'ятьма членами.

Бар. Іскков-фон-Гальдебрант вважає необхідним детально обміркувати кожну поправку, не вважаючи на те, що це може затримати затвердження проекта. Основні закони надають Раді такі самі права робити поправки до законопроектів, які має й Дума, і Рада повинна ці права використати.

Таланцев підтримує поправку, щоб слова „постанови“ було замінено словами—„постанови, що мають силу закона“.

Докадчик Кобилінський висловлюється проти поправки.

Більшістю голосів поправку одкинуто.

Балотировується поправка Гріма, в якій він радить все першу статтю викинути зовсім.

Поправку одкинуто. Потім балотировується попередня частина статі 1-ої, яку й прийнято в редакції Думи. Потім без дебатів прийнято пункт 1-й та 2-й статі першої в редакції Думи. Поправки одкинуто.

Що ж до дуже широкого масштабу самого реєстра, то не слід забувати, що не всі ті справи буде дано під загальне законодавство, а

і грімівувались на спектакль, прийшла йому телеграма: змерла Люба і дитина мертва вродилася.

Страшно дивитися, як ридав дорослий чоловік, а актор плакав, я дитина... Поїхав, поховав і вже не вернувся до нашої трупи.

Всімкнулася була йому вірша і нагло погасла. Біляву, синьоку Любу всі ми любили...

Що таке? Чого ти треба? Ага,—кличе до хати тітка, стара, суха тітка, яка кульгає на одну ногу та дякує й ноше в костюлі.

Встаю і слухаюно йду. Котів доводиться годувати, бо сьогодні неділя і наймачку пустили гуляти, а тітці треба дочитати свою побожну гаетку.

А-а! отак би взяла та й шпурнув чимсь дошкульним любій тіточці межі плечі за те, що така бридка, слизка якась, прилизнала і за те, що на їй такий зялозливий капот.

Легіон гладких сірих котів, яких я ненавижу, яких я радий був би подушити всіх одразу, збігається зо всіх кутків, ніякає, лише мені руки. Годую. Ненавижу себе самого і все це тігичне царство, отруєне липемірством, неохайством, прилизаним животинням без дрібичка маленького тей краси святої, без молодости, без зорі провідної.

І чого це стала мені на думку білява Люба? Не знаю. Просто хотілось думати про молодість, про любов, про оті дівчи, бо кругом мене тільки сірі, гладкі коти та тітка, суха, лиха, покута моя, горе моє!

Найгладший кіт перекинув миску з молоком і я вдарив його підбором. Кіт занявчав. Тітка скочила, як опаньеса, од свого „Głosu Katolickiego“ і напасілася на мене за kota.

Тітка кричить, що я грубий хлоп, що я не вчаний, а вона ж мене сиротою виховувала, на своїх руках виносила, в почтові чиновники ввела,

тільки в тій частині, що буде стосуватися до політичних та загальноімперських інтересів. Кожен окремий законопроект законодавчі інституції, розглянувши, сами віддають чи на рішення сейма, чи на рішення Думи та Ради.

Уряд не мав на думці образити фінляндців, а мав на меті тільки оборону інтересів руських людей, про які фінляндці природно не думали, а росіяне, відповідно до фінляндських законів, не мали права думати. Найбільш викликає протеста пункт п'ятий реєстра, але ж ним не знищується весь уклад життя Фінляндії, а лиш встановлюється в законі, що право одміни устрій в Фінляндії належить не тільки їй самій, але й Росії. А тим часом фінляндці ще недавно, року 1906, мали думку своїми постановами одміни устрій країни.

Ковалевський, відповідаючи на промову П. А. Століпіна, зазначає, що промова ця не розвігнала сумніву, який викликає ст. 2-га.

Поправки Гріма та ще 7 членів одкинуто. Загальну частину 2-ої статі прийнято в редакції Думи.

З приводу пункту 1-го другої статі—про участь Фінляндії в державних видатках та про встановлення податків, Таланцев, від імені дев'ятиох членів пропонує поправку в тім напрямі, щоб сейм сам встановлював порядок і розмір збірання податків.

Харитонов каже, що сеймові не можна надавати такого права, з огляду на особливий фінансовий правила Фінляндії. Треба, щоб уряд сам встановлював порядок і суму видатків, які припадуть на Фінляндію.

Проти поправки висловлюється Дейтрихов, що посиляється на германське законодавство, а за поправку—Манушкін та Ковалевський.

Балотировано 102 голосами проти 53 поправку одкинуто, пункт перший статі другої прийнято в редакції Державної Думи.

Поправки Гріма до пунктів 3-го й 4-го другої статі одкинуто. Обидва пункти прийнято в редакції Думи.

Дальше засідання—в понеділок.

ПО РОСІІ.

— Справа соц. революціонерів. 9 іюня в Петербурзі судово палата розглядала справу 8 душ; журналіста Стемба, слухача віщих курсів Черняєва-Блока, студента Пшарєва, дочка чиновника Сімановської, дворянина Я. Полонського, брата його студента А. Полонського, М. Бутуріної і пом. лісничого Ларкіна. Обвинувачували їх в належності до бойового комітету партії соц. революціонерів. Належність ця ніби виявилася через повідчєння якогось Нікіфора Патєюка. Цей Патєюк сам по собі характерна для теперішніх часів людина. Його судили за організацію вибуху в петербурзькому охранию одділі і прсудили до смертної кари. Надіючись на помилування, Патєюк почав висказувати всіх знайомих революціонерів. Йому заміняли смертну кару каторжними роботами. Од цього Патєюк мало що витрав, бо боявся, що за доноси його збють революціонери. Тоді він, щоб відтягнути висилку в каторгу, почав виявляти всіх, кого він тільки знав, про кого чув. Прозвізда знайомих він пригадував, наділяв їх витворами своєї фантазії і через кілька днів дав свою поліцію по кільких главах свого роману. Так він виявляв три роки. Ого за цей час він силу людей засадив по тюрмах. Сила судових процесів

а вона ж мені в дурної голови два дома й три флігелі одцисала та ще й двадцять тисяч грішми.

Вона кричить, а мені з голови не йде думка про біляву артистку, що танцювала, поки не загинула, і ота маленька вірша на небі, і моє давнє, забулене кохання.

Верє мене злість на мою „тіточку любу“.

— Одчепіться од мене з своїми котами, з своїми додами й тисячами, з своїми прилизаними, ріденькими косами! Вік мій залий ви, увесь вік...

Тітка злякалась, аж занімала, а я тутогою ногами й кричу, що вона проклята, проклята, бо не дала мені одружитися в дівчиною, яку я так дуже любив. Хіба ж вина та дівчина, що віра її не католицька і що авдалась вона не Зоєя, не Фроєя, а просто Гануєя, моя хороша, мила моя Гануєя.

Я кричу на тітку, що вона відьма, бо зробила з мене якогось котячого батька, бо в мене через неї вже волосся сиве пробивається і дуряться мене дівчата.

Я кричу, що з мене був би, може, великий артист, а вона пошла мене в якісь телеграфисти...

Тітка злякалась і замкнулася у себе в хаті, а я йду в садок і кажу траві зеленій, пахоцям літньої ночі жалюся, що в мене вже скільки волосків понівило на голові.

А ніч що каже? Вона шелестить з листом про те, що й з сивим волоссям можна оміятися і можна любити.

Боже мій, як же хороше святить зорі на небі і як пахне ніч, і як хочеться молодіти душою! То ж тільки два чи три сивих волоски! А комір можна одкотити і з тігичного царства світ-за-очі втекти.

Л. Пахаревський.

1910 р.

Я і вірю й не вірю тобі...
Поки що я одно тільки знаю,
Що тебе я кохаю й бажаю
І в постійній живю боротьбі.

„Правда, вір“... „О, не вір говорю!“

Так мені мої думи шелочуть.
Я боюся і вірять не хочу
І хвилюючись, в муках горю.

Чув я, що вже шитка брєнить
І от-от вона може увратиться,
Не хотів би цього я дїждатися,
Та немічний що інше зробить...
1910 р. А. Шабленю.

Я хотів би лунати, як грім,
Я хотів би, як блискавок стріли
Встремлятися в душі згорєтвілі,
Палати їх гнівом своїм.
На ниву народню б упав
Я гучним дощем, аби нива
Дала тільки добрі нам жнива,
Бо тяжко наш край занепає...
А потім, як жнива скінчать,
Я хотів би веселкою стати,
Щоб люба над селами гратя,
Та рідних жєнцєв авєселати.
Павло Мазюкевич.

Згадка.

Як ясної літньої ночі ляжеш навзвач на траві і втисни очі у небо зоряне, в зірку оту, що ген-ген миготить соромлива, дрібненька, ледві помітна, ляжеш і руки під голову покладеш, чогось арняють тоді мерезані згадки, тихі—тихенькі спєгяди молодих літ.

Не дуже це сиве волосся й літ не так вже багато прожито, а чогось те, що недавно минулось, стелється

виника з його „оповідань“. Одні з цих процесів кіналися нічим ще до суда, другі на суді, як от процес Брехко-Врешковської та Чайківської. До таких діл відноситься і ця судово-справа. Журналіста Стембо обвинувачували в тому, що він в 1906 році він стояв на чолі революційного руху, був членом центрального комітету с.-р. керував московським оружним повстанням, мавши під своєю командою 20 тисяч душ, сам 10 днів бився на барикадах, як лев; окрім того брав участь в аґадах, літературній видавничій і т. ін. І всіх інших обвинувачували в тім, що вони ніби керували повстанням, робили бомби та переходили революційну літературу. Під судних трусили, але нічого не вийшло. Тільки у 18-літнього Симановського надбали паспорт 50-літньої бабуні та у Стембо 33 портрети, на яких був значок: „Для отабору“ та портрети „революційних“ діячів, членів першої і другої Державних Дум. На підставі цього підсудним подано обвинувачення по 102 статі, яка дає найменше строчку каторгу. Свідків у цій справі було 30. Сам Патсюк, як каже охронець, помер. Свідок Петропавловський довів, що Патсюк весь час вигадував всілякі ісевітніці, бажаючи увільнитися од каторги. Всіх підсудних виправдали. Підсудні до суда три роки висиділи в тюрмі, чекаючи кару по одній з тяжких статей.

— Робітники у Л. М. Толстого. Гурт робітників слухачів Пречистенських курсів недавно одвідав Ясону Полянну, де живе Лев Миколайович Толстой. В гурті було 26 душ робітників. Прибувши в Ясону Полянну, робітники довго бесідували з Л. М. Воин засипав його запитаннями про сучасне становище, про науку, про релігію. Один з робітників, що хоче бути вчителем, запитав Л. М. про його погляд на діяльність народних вчителів. Л. М. сказав, що не народ ми повинні вчити, а семи в нього вчителі. „Ви виберетеся в народ у сядете потім йому на шию. Ви щасливі, — кавав далі Л. М., — справжні робітники там, в селі“. Л. М. дуже здивувався, побачивши на робітниках модні брилі, пояс і т. в. (Р. С.).

— Продаж дівчат. Торік, коли в кавказській губернії був голод, багато говорили про продаж татарських дівчат. Тепер в селах немає голоду, одначе з тих повітів, де татарська людина дуже бідна, знов надходять чутки про продаж молодих селянських дівчат. Недавно як переказують „В. В.“, в маленькому селі, селянського повіту, селянин-татарин спокуюся на гроші і продав якусь туркменівську шкуню „живого товару“ свою рідну дочку, 14 літ. Він заправив за неї у купця 100 карб., а той дав після торгу 95 карб. Туркмен заявив, що одведе куплену дівчину на Кавказ. Дівчина, промочившись в батькам, впала неспритомна. Тільки через годину прийшла вона до пам'яті і стала просити батьків, щоб лишили її дома. В тешетському повіті, той самий туркмен купив 17-літню дівчину в селі Бакирґах. Тут він заплатив 150 карб. Кілька років тому цей самий купчик купив в тешетському повіті 8 дівчат. Всіх їх одправлено на Кавказ, де вони без вісті пропали в домах росупсти. Про продаж дівчат повідомляють і з цивільського повіту.

ПО УКРАЇНІ. У КИЇВІ.

— 25-ліття літературно-наукової діяльності М. С. Грушевського. Завтра, 14-го юнія, минає 25 літ літературно-наукової діяльності славетного історика України і нашого громадського діяча професора Михайла Сергійовича Грушевського.

Статі з цієї нагоди уміщені будуть в нашій газеті у вівторок, 15 юнія.

— Після конюрусу. Один скульптор подарував київському українському клубові свій проект пам'ятника Т. Г. Шевченкові.

— Учительські екскурсії. Комітетом Паломничества в Болгарію організовано два гурти екскурсантів у Болгарію, Сербію і Турцію. В екскурсію входять учительниці, учители і студенти. Екскурсія продовжиться 1 місяць; кожного вона обійдеться 87 карб. Записалося досі 45 душ. Усі приїхали в Київщину; для них у городі в безплатній квартирі. В Одесі екскурсанти обидяються виставку. Ідуть в Київ екскурсанти 15 юнія. Особи, які хочуть прийняти участь в другій екскурсії, в юні, мусять приєднати листовну заяву в канцелярію „Паломнического Комитета“ Костольна, 1, кв. 25.

— Ревізія київської городської поліції. Останніми днями комісія, яка ревізує київську поліцію, одержала багато цікавих відомостей про діяльність чинів поліції.

В зв'язку з ревізією наказом київського губернатора скинуто з посади ділопродувача угод. ст. губернської правління Лукашова.

Позавчера допитували колишнього секретаря київської повітової поліції — Соломко, якого обвинувачують в тому, що він з стражики брав по 12—18 карб., коли їх приймали на службу.

Цими днями д. Ковдоді вїздить до Петербургу подати детальний доклад про наслідки ревізії.

Міністерством народної освіти виготовано і розіслано по шкільних округах нові бланки з так званими „водяними знаками“. На цих бланках тепер пишуть свідчення про „окончание курса“ середніх шкіл та атестації доярліости, щоб утруднити підроблювання їх, яке останніми часами було дуже поширилося.

— До справи з „Навряною на яках“. В справі „кавярні“ де-хто з зацікавлених осіб звернувся до д. Ковдоді, який ревізує київську поліцію. Дійсно, Ковдоді обидя ревідувати цю справу, хоч, власне, справа з „кавярнею“ не має безпосереднього відношення до ревізії.

Делегація „кавярні“ повідомила по телеграфу, що справа про закриття „кавярні“ буде повернуто на розгляд у Київ, а тоді піде до п. генерал-губернатора, від якого тепер залежатиме участь „кавярні“.

— Дисциплінарний суд у політехніці. Директор київської політехники одержав од міністра торг. і промислов. наказ, як найшвидше виробити статут дисциплінарного суда професорів над студентами, який в Височайшого наказу мусять бути по всіх вищих школах. Як відомо, такої інституції до останнього часу не було в київській політехніці.

— Увільнення професорів духовної академії. На підставі нового статуту духовних академії в 15-го августа ц. р. з київської академії мусять вийти 7 професорів, які вже прослужили 30 років, а саме: Н. І. Петров, С. Т. Голубев, В. Н. Малінін, К. Д. Попов, Н. М. Дроздов, В. З. Завитаевич, та І. Н. Корольков. На підставі й нового статуту скасовується кафедра иностр. літератури і заводиться 6 нових кафедр: історія держав в'язатійської, славянської та західно-русської; історія святого писма (2 каф.) та патристика богословів. З Синода вже одержано наказ про увільнення вище згаданих професорів, але поки що невідомо, як буде далі, бо рада академії прохала де-кожих професорів лишитися ще на рік—другий.

— В київському „Патронаті“. Київський „Патронат“ обидя для одвідування в'язнів: А. В. Семяградову, М. М. Лубковську, Е. В. Родзевич, Н. М. Давидову та Е. В. Бродську. Цих осіб губернатором було затвержено і тюремний інспектор цими днями повідомив адміністрацію луганьської тюрми, що вищезазначеним особам дозволено одвідувати тюрму.

— Адміністрація вислано на 3 роки до Архангельщини С. Шрейбер, на підставі окремих наряди при міністерстві внутрішніх справ, хоч київському судовою палатою й було виправдано.

— Нові земські школи. З осені цього року мають одкрити, як повідомляють губернській земській управі, 25 нових шкіл (19 двохкласових і 6 однокласових) в таких повітах: асєнігородському пов. 3 двохкласових (Мокра Калігорка, Щербачинці та Пісчане), київському пов. 3 двохкласових (Козин, Шандрі, Москаленки) і 1 однокласову (Ковалі); радомськському пов. 1 двохкласову (Чоповичі); сквирському пов. 1 двохкласову (Самгородок); тарнацькському пов. однокласову (Тиньки); уманському пов. двохкласову (Кузьмина) і одноклас. (Підвисоке); черкаському п. 4 двохкласових (Жаботія, Хлестунівка, Дубівка та Машні); чигиринському пов. 2 двохкласових (Косарі, Баладіно) і 2 одноклас. (Липов, Трилісі), і в бердичівському пов. 4 двохкласових (Сопин, Гуровці, Овсяники, Вродецьке) та однокласов. (Фридів).

— Брак лікарів. Мєська управа постановила побільшити місячну плату лікарям для боротьби в холерною пошестю. Викликано це тим, що лікарі одмовлялися служити за ту плату, яка була досі.

— Гуляння на пароході. Товариство „Раузмунгів развлеченій“ влаштує 13 юнія цього року гуляння на пароході в Межигір'я.

— Лихварі. Цими днями київську поліцію повідомлено було, що більш 60 юнкерів стали жертвами відомих київських лихварів.

Слідство в цій справі виявило, що більшість юнкерів, кінаючи школи і маючи потребу в грошах, звичайно, аверталися по гроші до лихварів. Користуючись з цього, лихварі заснували між собою спілку і брали проценти, які хотіли. На підставі відомостей та документів, одержаних від деяких юнкерів, було потрушено більш 1 лихварів. При трусах у них було знайдено чимало компромітующих документів. Четирьох з них: Радовського, Зальда, Фарбера та Лєра заарештовано, проти них розпочато судову справу.

Холера у Києві.

— За день до олександрівської лікарні прибуло—16 слабих на холеру, з них у 4 бактеріологічними дослідями встановлено присутність холерних вібріонів.

Всього слабих на холеру нараховується в лікарні—162 душ.

— До залізничної лікарні з 9-го до 11-го юнія прибуло—11 слабих, з них у 5 встановлено присутність холерних вібріонів.

— В військовому шпиталі зараз є 1 слабій на холеру і 5 слабих на гастрит.

— В єврейській лікарні є 15 слабих на гастрит, за останній день прибуло—7.

— 3 Кішцини. Мирянські видатки. Кянево-васильківський з'їзд мирових посередників полічив, що в київському повіті селяне що року витрачають на одержування вологого начальства—28,477 карб. 76 коп. і селянського—31,133 карб. 91 коп., а разом—59,611 карб. 67 коп. В васильківському ж повіті видатки ці тут ще більш — на волосне начальство витрачається—43,934 карб. 50 коп. і на селянське—56,605 карб. 72 коп., а разом—100,540 карб. 22 коп.

— Вбивство жінки. Нам пишуть з села Візевць, київського повіту: пими днями селянин Самсон Сокур побив свою жінку. На третій день вона померла у Богуславі, в земській лікарні. Сокур ходив до якоїсь дівчини і як почув, що ту дівку сватають, то прийшов до дому і бив свою жінку; лишилося троє маленьких дітей.

Цікаво те, що медичним дослідом признано було, що вбита була хворя на падучу слабість і в припадку сама побилася. Вбивець на волі і нагаєв страх на рідну матір, котра звинвала від нього теж не мало горя. Вона свідчить проти сина.

— Помста за дівчину. На другий день Зелених свят селянин с. Янівки Кроток віддав свою дочку заміж в с. Семігорі. У дочку Кротка закохався був янівський парубок Дм. Мелниченко і хотів її сватати, та батько дівчини не захотів цього і віддав її за другого. Увечері, коли молодих було виражено у Семігорі, в Кротка зайнялася кляуна. За годину згоріла кляуна і повітка; забитий щось більше як на 200 карб. Е докази що запалив з помсти Дм. Мелниченко і його товариш Н. Кіяниця; Кіяниця жонатий. Обох їх заарештовано.

— 3 Волни. Згоріла на пожежі. Цими днями в селі Курчарівці, лугського повіту, згоріло скільки селянських будинків і шопи, де стояли гусарські коні. Рятуючи своє добро, поспешили дуже на цій пожежі селянини і дівчата, обоє вони на другий день померли в страшних муках в земській лікарні.

— Приватна газета. „Биржевий Відомості“ подають такого допису про „Черниговское Слово“: Друкується ця газета в губернській друкарні і нічим не відрізняється од звичайних „Губернських Відомостей“ газета виходить зовсім так, як офіційні видання і друкує офіційні звістки та старанно лає „жидов і инородцев“, всяких „кромольников“ та вихваляє „союзників“. І все ж таки вважається за видання „приватне“. Чернігівці зараз смекнули: коли це приватна газета, то чого ж тут церемоняться з нею? На що нам випускати її. З перших же днів своєї появи на світ (а виходить „Черн. Слово“ вже четвертий рік) редакція почала росилати великими пакунами свою газету скрізь по поліції, волостях, селянських розправах, винних лавках. Дивувалися на селі, авідки така „милюсть“—шлють і шлють і все дурно. Коли одне одразу по всіх волостях приказ узяти з селян за три роки гроші за „Черниговское Слово“. Почували політичні селяне.—„Та тої газети ми і не читали ніколи, хіба хто на царяки брав“. Деякі селянські сходи не захотіли платити. І старости насиділись за це в холодних. От як воно буває.

Справа з пам'ятником Т. Г. Шевченкові.

Протест проти конюрусу. Гурт професорів петербурзької академії художеств, на чолі з ректором амадєєм Беклемішевим, постановив висловити протест київському комітєтові з приводу організації конюрусу на збудування пам'ятника Т. Шевченкові та Імп. Олександрові ІІ у Києві.

В протесті зазначається, що громадянству варто було б звернути пильну увагу на те, що київські органи місцевого самоуправлявання зовсім обминули академію художеств, влаштувавши обидва конюруси.

Економічне життя України.

Розвиток селянського хліборобства. Культура селянського дрібного хліборобства безперечно зростає і розвивається. Це з'являє дуже симпатичне і відрядне, бо розвиток господарської культури засвіджує йде поруч з розвитком культури духової. Тим-то не можна поминати ні одного хоч найдрібнішого факту з числа тих, що свідчать про такий господарський розвиток.

А фактів цих досить багато. Взяти хоча б факт поширення чорного пару на Україні. У бердянській повіті, напр., до 1901 р. чорний пар практикувався тільки в менонитських колоніях; у 1902 р. під чорним паром у цій повіті було вже 1.018 десятин землі, в 1903 р.—2.805 десятин, у 1904 р.—3.621 десятина, в 1905 р.—13.221 десятина, а в 1906 р.—вже 14.306 десятин. Само собою розумється, що в числі цих десятин було чимало і селянської землі.

На Катеринославщині, дякуючи земським показанням, досить широко розвивується у селян занятий пар під кукурузою. По де-яких місцевостях Наддністрянської України селяне заходились уживати американських способів засіву й обробітку кукурузи, познайомившись з цими способами на земських пробних фермах.

Звертають на себе увагу заходи селян у справі гуртового користування землею на раціональних основах. Так, селяне с. Ново-Олександрівки, херсонського повіту, в числі 63 душ, звернулися до херсонської

повітової земської управи з проханням допомогти їм заарендувати у міністерства хліборобства 510 десятин землі на 12 років. Селяне зокохуючи провадити на арендованій землі культурне господарство й робити все так, як каже земський агроном. В охтирській повіті, на Харківщині, це заганяно селян вилілось у трохи иншу форму. Тут п'ятеро селян об'єднались 18 десятинами надільної й 9 десятинами купованої землі, а також 9 кіньми й парою волів і ще дрібним реманентом, щоб спільно господарювати „по-новому“. Спільники хотять виділити свою землю в один окремий клін і поставити на ній спільну шону, а також купити сіялку. Двічі вони вже приходили до повітового агронома, щоб порадитися, як їм краще влаштувати свою справу.

А ось і звістка про наслідки, які дають нові способи обробітку землі.

З села Новоселіці, звенигородського повіту, на Київщині, пишуть: „Не так давно наші селяне, сіючи ярину, драпали свої лани як попало, одною тільки бороною, й не пригнітуючи катками, лишали свої засіви на призволяще, думаючи, що „як Бог даст, то й так уродить“. Але посвід останніх 3—4 років показав, що старий спосіб обробітку нікуди не годиться, бо тепер майже що-всесні бувають посухи й земля за яких-небудь 15—18 днів до того висихає, а засіви жовтіють, що після того й дощі мало помагають. Цей же весни майже всі селяне свою зяб експірували, боронуючи в 2—3 сліди й прикочували качалками, так що селяне потім сами казали, що „тепер на полі так гладенько, як на столі“. Користь од доброго порання землі зараз же проявилася: пройшло 18 днів без дощу, а земля ще й на пів-вершка не висохла й ярина зійшла гарно... Заводиться в нас ще й друга новина: раніше ніхто з селян не борошив ранньою весною озимини, а цей весни 7/10 борошило свої ярни й на запитання: „для чого ви борошите?“ вони відповідали: „щоб земля не репалася і не висихала, як пишуть агрономи“. („Газета“, № 17, 1910).

Нові способи порання землі ще не настільки поширені й ще не так давно живляться нашими селянами, щоб наслідки цієї новини могли проявитися у всій силі. Це й досі, напр., на селянській землі, як показав статистичний дослід подільського селянськогосподарського товариства, озимини збирається 71 пуд з десятини, а на поміщицькій землі—108 пудів; так саме, ярини на селянській землі збирається 65 пудів з десятини, а на поміщицькій—102 пуди; від цього й заробіток селян менший проти заробітку поміщиків на 42 карб. валових і на 3 р. 25 к. чистих з десятини.

Але це все—минулисть, а в найгірші разі, суцєність. Далі ж, можна сподіватися, ця різниця зникатиме все більше й більше, особливо, коли значані тенденції в розвитку селянського хліборобства все далі набиратимуть більшої сили.

За кордоном.

Тронна промова еспанського короля. Промова, виголошена еспанським королем підчас останнього відкриття кортесів, справляла на всю країну дуже гарне враження. У ній, насамперед, цілком вирізно пікреслено, що необхідно заборонити дальше збільшення числа й поширення релігійних орденів. Тепер коли сто сече заснувати новий релігійний орден, то на це треба буде прохати королівського дозволу. Разом з тим, король висловив бажання, щоб з Ватиканом не було ніякої сварки. Далі, промова перемислила цілу низку реформи, намічених у всіх сферах державного життя. Е думка завести вселюдну військову повинність, набувати більше військових кораблів, оподаткувати монастирі, підплатити кілька нових торговельних і таможенних умов з ріжними державами, зреформувати виборний закон, поліпшити справи народної освіти й жити ще низку інших корисних заходів. Нічого й казати, що коли б здійснювалися хоч половина намічених тут реформи, то країні цим принесено було б надзвичайно багато користі.

ТЕЛЕГРАМИ

(та останні вістки з газет).

Відюки парламентського життя. ПЕТЕРБУРГ, 11. В-осени в Думу буде внесено законопроект про пресу. По цьому законопроекті видавці повинні будуть класти в заставу гроші, в яких потім братимуть всякі штрафи. До одповідальности тягтяться не тільки редакторів, а й друкарів.

Законопроект про земство в західних губ. буде поставлено в посістку Держ. Ради на 16 юнія. Сесія Ради протягнеться до 25 юнія.

„Рус. Зв.“ радить председателю одділу а межі освіти подати всепідданчу скаргу, щоб було потягнуто до суду 166 араліанців депутатів, які внесли законопроект про скасування межі освіти; крім того радить проти права депутатів, щоб вони внесли законопроект про заборону євреям і чужоземцям набувати нерухомість, а тих, що купили її через підставних осіб, вислати в 24 год. за кордон, а їх добро конфіскувати.

З'їзди. МОСКВА, 11. Народа представників земств з приводу всеросійського з'їзду по народній освіті визнала необхідним скликати з'їзд в февралі—марті 1911 р. з умовою, що з'їзд тягтється 15 днів і на йому буде допущено докладити тільки конкретного характеру.

Ревізія. РАДОМ, 11. Прибули члени ревізії сенатора Нейдгардта і почали ревізію управління державними маєтностями.

Пограбування монополії. ПОЛТАВА, 12. В Богданях озброєні грабїжники напали на монополію. Монополістик почав одстрілюватися од грабїжників, які встали захопити 300 карбованців і пробілясь через натовп людей. Одного підварілого задержано.

Холера. ПЕТЕРБУРГ, 11. Про нові холерні слабування приходять звістки з Самари, Івангороду, Царицині і повітів: городського, дмитровського і новогрудського. В „Лясках“ з ростовського поїзда взято дві души.

РОСТОВ-НА-ДОНУ, 12. Заслабло на холеру 1255, померло 384.

КРЕМЕНЧУК, 12. В чотирьох волостях заслабло на холеру 20, пом. 7.

ПАВЛОГРАД, 12. Заслабло на холеру в Сінельників 2, в Славгороді 8; пом. 1.

КАТЕРИНОДАР, 12. В області заслабло на холеру 175, видужало 10, померло 89; в місті ніхто не слабував.

Ящур. БАЛАСНА, 11. В повіті епізоотія ящура. Хворіє більш 1000 голів худоби.

ПАВЛОГРАД, 11. В городі і в повіті лютує пошестя ящура.

Літання. ЛЮДЗЬ, 12. На скаковому іподромі, під великий вітер, Уточка два рази підіймалася на аероплані Фармана. Перший раз піднявся вгору на 30 метрів і пролетів 4 веретви в 3 1/2 хвилини, а другий раз дві веретви в 1 1/2 хвилини. Обидва рази щасливо спустилася під гучні овації публіки.

Буря. КАТЕРИНСЬК, 11. Велика буря з дощем, громом і блискавкою наробила багато шкоди. Повривла покрівлі, побила вікна і повиякручувала та поламала дерево в садах.

Пожнежі. ЦАРИЦИН, 11. Віля ст. „Бекетовська“ горять ліси склади Голдовичих, Дружинних, Юзефовича і князя Голіцина.

МИНСЬК, 11. Вигоріло село Телуш, бобруйського пов. Згоріло 86 дворів.

МОГИЛІВ, 12. В селі Строжовичах, сінського пов., вигоріло 56 дворів.

Повідь. БЕРДЯНСЬК, 12. К ввечеру з півдня налетів великий шторм. Море виступило з берегів і затопило матерську слобідку і передмістя Хомуляку. Розмито й затоплено залізницю і деякі уцілі.

БЕРДЯНСЬК, 12. Після півночі вітер стих; вода почала спадати. У Хомуляці занесено в море 6 будинків. Розбито багато баркасів. Городська управа вночі перевезла з небезпечних місць жінок та дітей до міської школи і організувало допомогу потерпілим. Рух на колії до порта припинено.

Всякі звістки. ПЕТЕРБУРГ, 11. З першого юнія в Києві буде зароблено вільно продавати денатурований спирт, бо помічено, що його п'ють, як і звичайний.

Викрито моштенства і рострати в товаристві допомоги покаичним салдатам. На чолі цього товариства стояла боронеса Енгельгардт.

В головному інтендантському управлінні почалась нарада про селянськогосподарські поставки для армії. В нараді бере участь десять представників од земств, в тім числі од полтавського.

Дубровин виїхав з числа фундаторів і членів „с. р. н.“, одіславши головній раді свій членський білет.

ВАРШАВА, 11. Конфіковано остатне число „Трибуни“ за статю про Фінляндію.

ХАРЬКІВ, 11. Городська Дума односталоно постановила обекаржити в сенат постанову Шварца, ніби авведення в Харків народнього університету невчасне.

Харківська дума заборонила візникам поганяти коней батогом.

ОДЕСА, 11. Закрився з'їзд мукомолів чорноморського, азовського і кавказького районів.

За кордоном. ПАРИЖ, 11. По відомостям агентства Гаваса заставка на південних залізницях скінчилась. Головні вимоги задоволено.

БЕРЛІН, 11. З Мексикки телеграфують, що підчас катастрофи з військовим поїздом убито й ранено 37 душ.

ЛОНДОН, 11. Петербурзький кореспондент „Daily Tel.“ Ділон в статі, уміщеній в „Contem. Rev.“ пише, що цими днями буде підписано російсько-японську угоду, якою встановлюється співробітництво обох одержав в залізничному хазайстві Маньчжурії.

Театр і музика.

— Група Т. Колесниченка. У Вороніжі 6 юнія труппа Т. Колесниченка виставляла драму „Гріх і кара“ Н. Третьякова. Сюжет її не новий для української сцени: дочка глнята кохається з бідним парубком, а батьки силою видають її за другого значнішого, котрий потім, як виявлялось, був каторжаник-утікач. Співні, танці, сватання, весілля—все це давно притомно у всіх старих пєсах. Автор-офіцер сидів у ложі і на оплески рославався з публікою.

— Українська орґта. В Катеринославі, на симфонічній концерті 6 юнія, під орудою діржера д. Молла, виконано

було сімфонічний твір місцевого композитора д. Гротто-Слішківського, під назвою „Українська сюїта“.

ДОПИСИ.

(Од власн. кореспондентів).

Г. ЗВЕНИГОРОДНА (на Київщині). Холера. Людство нашого горда стурбована звісткою про слабування на холеру, що скоїлось тут оце на днях.

дей у ньому немає таких, щоб зуміли поставити добре справу потреби-тельських крамниць, чи може людиність селянська не розуміє ідеї кооператив і ставиться до кооперативів байдуже.

Листування редакції.

Саражинка. „Нинішню“. Дописи й звістки Ваші використовуємо для газети, а статі Ваші не годяться для друку.

Справочний одділ.

Календарні відомості. Неділя 13-го Гюня. Мч. Акиліни і Антонія, Трифілія еп., пр. Анни.

Редактор М. Павловський.

Видавець С. Чикаленко.

Оповістки.

Контора „Ради“ ласково прохає своїх шан. підписників і читачів, випи-сати, чи купуючи що небудь у тих ма-газинів, оповістки котрих друкувались, або друкуються з „Ради“, неодмінно посилитися на нашу газету.

Вимагайте по всіх ре-сторанах, читальнях, на-в'ярнях (кофейнях) та молочних попередь всьо-го „Ради“.

Одкритки українські у Маріова, Ки-їв, Хрещатик 41. 50-49

Шлюбні розлуки

(бракоразва. дѣла) і нарні (уголовні) справи веду складаю ділові папери: про взнак. і взнак. дітей, про ви-дачу жінкам окремого діла на проживання, приписку до громади, охвни, асепти. і касат.

КИСЛОРИД

медичний для вдихання і технічний для горіння при аварюванні металю, освіт-лення кінематографічних картин і ин-ших потреб.

КОЛЬО-

рови сорочки, зефир кре-тегов, батист, наннокр. і м'якші комірці, чохла, маншини, рукавички, жи-летти, ситни, панчохи, ШКАРПЕТКИ в великому виборі.

Р.М. Гершмана,

Прорізна, 2, тел. 282. Прийм. замовл., пере-робка білизни. Шиття одягу. Продаж без торгую. 0-1580-5

В Українській Книгарні

(бувш. „Кієв. Стар.“) Безаківська, 8.

Продаються ось які нові українські книжки:

Алейхен Ш. Мазель-Тов! (Алтерово сватан-ня) комедія на одну дію. К., р. 1910, ц. 10 коп.

Андерсен Г. Погане каченя. Казка. К., р. 1910, ц. 2 к.

Богдан-Соловський А. М. Весілляна. К., р. 1910, ц. 40 к.

Быков Н. Ив. Ив. Манжура, української етнографії і поет. Вк—слав, 1910 г. ц. 25 к.

Володський А. Пана Штукарка. Жарт на 3 дії. Видаання друге. К., р. 1910, ц. 20 коп.

Иго-ж. Як вони женихались. Жарт на одну дію. Видаання друге. К., р. 1910, ц. 10 коп.

Глібов Л. Байки. Видаання сьоме. 3 малю-нками Ів. Вурьяка. К., р. 1910, ц. 30 к., на кращ. папері 50 к.

Иго-ж. Вайкарський дарунок. Збірка байок. К., р. 1910, ц. 4 к.

Горди Я. Сатана. Драма на 4 дії і 6 од-мін. К., р. 1910, ц. 30 к.

Гриши Бр. Хатка в лісі. Казка. К., р. 1910, ц. 2 к.

Гай-Шкода К. Перед бурюю. Драма в 6 діях, по В. А. Радич. Сл. Покровская, р. 1909, ц. 30 к.

Гай Сагайдачна Е. Живий мрець. Воде-віль в 1 дії. Х., р. 1909, ц. 15 к.

Додо А. Дядькова коза. Оповідання. К., р. 1910, ц. 2 к.

Л'Амичі Е. Батьки та діти. Част. I. Перекл. О. Дітарь. К., р. 1910, ц. 50 к.

Збірник медичної секції Українського На-укового Товариства у Київі. Кв. I. К., р. 1910, ц. 1 р.

Запорожець Козакъ П. Невинно погнаний. Драма в 5 дійствіях. Павлоград, 1909, ц. 40 к.

Иржавський О. Подарунок дітям. Про небо та землю. Степанці, р. 1909, ц. 2 к.

К—ко М. Народні пісні про біду та пан-шину. Нова-Ушиця, р. 1910, ц. 5 к.

Костенко Ф. А. Ватраки. Драма на 4 дії. Х., р. 1910, ц. 35 к.

Кобза. Музичне видавництво у Київі. Перша серія:

1. Лисенко С. „Сумний спів“, для фортепіано 50 к.

2. Социца П. „Буря“, для бар., або баса 30 к.

3. „Дідусь“, для бари-тона 30 к.

4. „Серед квіток“, для те-нора 30 к.

5. Стеценко К. „І золоті й дорогі“, барит. 45 к.

6. „Літньої ночі“, для с. пр. й скр. 30 к.

7. Кошиць А. „Не співайте, півні-чельські“, хор 30 к.

8. „Ой поїхав Саврадим“, хор 30 к.

9. Хоткович Г. „Оларочка“, танець для бандури 50 к.

10. Левіцький Ш. „Як почувеш в по-чі“, мелодеклам. 25 к.

Вся серія в одній книжці 3 р.

Лебедова В. Уритувала. Оповідання. К., р. 1910, ц. 2 к.

Лоболовський М. Перегляд поеми „Марія“ Т. Шевченка, напечатаної у Кобзарі 1907 року і таж таки поема по че-твертому чьомусь рукопису. Х., р. 1910, ц. 40 к.

Левіцький Ш. Невидимі вороги та друзі ваші. К., р. 1910, ц. 6 к.

Макальчук К. Открытое письмо къ А. Н. Ципяну по поводу его статей въ „Вѣсти. Евр.“ о спорѣ между Южанами і Сѣверянами. К., 1909, ц. 45 к.

Матушевський Ф. В. В. Антонович при світлі автобіографії та даних історії. К., р. 1909, ц. 8 к.

Огієнко И. Издания „Ключа Разуміяна“ Іоанніки Галитовського, южно-русского проповѣдника XVII в. Варшава, 1910 г., ц. 30 к.

Олесь О. Збірка поезій. Хар., р. 1910, ц. 10 коп.

Опозков Ш. Народникологическая грам-матика Вильгельма Вундта. Язык. По-пулярное пособие по философии и пси-хологии языка. К., 1910, ц. 70 к.

Овчинников В. Перелітні птахи. Малюнки акторського побиту в двох діях з сі-вами і тацями. К., р. 1910, ц. 30 к.

Пчілка О. Юліус Словацький, його життя, творчість і вразки творів. К., р. 1910, ц. 20 к.

Похорон Бориса Грінченка. Додаток до № 113-го газ. „Рада“ з ілюстраціями ц. 2 к.

Регун І. Два глухих. Жарт на 1 дію. К., р. 1910, ц. 10 к.

Степовик О. Архметичний або щотний за-дачки. Частина друга. Прості дробі та десятинні. Х., р. 1910, ц. 25 к.

Иго-ж. Оповідання про комах. Яка од їх користь або шкода в господарстві (з 46 малюнками). Вид. 2-ге виправл. Х., р. 1910, ц. 40 к.

Сірий Юр. Давні рослини. 3 малюнками. К., р. 1910, ц. 2 к.

Иго-ж. Світова подорож кралиці води. К., р. 1910, ц. 3 к.

Телески. Народна казка. Зредактував Б. Грінченко. К., р. 1910, ц. 1 к.

Українська Хата. Місячник № 5 за 1910 р., ц. 35 к.

Черкасенко С. Яма. Оповідання. К., р. 1910, ц. 1 к.

Шерстюк Г. Про звуку. К., р. 1910, ц. 1 коп.

Шатран Е. Історія одного селянина. 1789 рік. Частина перша і друга. К., р. 1908, ц. 60 к. ч. третя й четверта. К., р. 1909, ц. 75 к.

Шелухив С. П. Н. В. Гоголь і Малорус-ське обшество. Од., 1909 г., ц. 25 к.

Великий вибір листовних карток. Каталогі висилаються безплатно. 1069-2

Саме цінне для всіх-то є здоровля!

Відомий по всьому світі Гарцький Чай (чорний). (Harzer Gebirgstee) ГІРСЬКІ ТРАВИ. Випробувані рекомендації усіми видатнішими лікарями, дозволені до вживання Медич-ним Департаментом, що при Міністерстві Внутрішніх справ у Петербурзі.

Ціна коробки I нарб., 1/2 коробки 50 коп. За пересилку додається по почтовому тарифу. Висилається негайно після замовлення з платою на місці (налож. платеж.) не менше карбованця.

Йосип Гроссман. г. ВАРШАВА, Слизька, 33-а.

УКРАЇНСЬКИЙ ФОТОГРАФІЧНИЙ СКЛАД, Київ, Прорізна вул. № 28.

Пропонує фотографам професіоналам і люби-телям всякі фотографічні матер'яли за спра-ведливу ціну. Власний виріб фірменних фотогра-фічних бланків. Цінники склада українськ. мовою висилаються дурно.

ДУРНО ВИСИЛАЄМ, всім, хто попросить наш ілюстрований преис-курант всіх сортів швейних машин первозадних заграничних фабрик з галузевими інструментами, що по добротності, довговій ціні і гарному виробу—стоять по за межами конкуренції.

Открыта подписка на 1910—1911 г.; подписной годъ считается съ 22 июня 1910 по 22 июня 1911 г.

„Землеустройство и Землепользование“

еженедельная газета, посвященная интересам устройства земельного быта крестьянъ —хазбошачевъ. Въ программу газеты включены отдѣлы: 1) Статьи по вопросамъ землеустройства, 2) Статьи по вопросамъ сельскаго хозяйства, 3) Законодательное и земельное законодательство въ популярномъ изложении.

Подписная цѣна для лицъ крестьянскаго сословія: на годъ—2 руб., полгода—1 руб., три мѣсяца—50 коп., мѣсяць—15 коп.

Цѣна отдѣльнаго номера 5 коп. Объявленія за строчку пята: передъ текстомъ—50 коп., среди текста—1 руб., послѣ текста—25 коп.

Съ разрѣшенія Главнуправляющаго Землеустройствомъ и Земледѣліемъ, распоряженіемъ Директора Департамента Государственныхъ Земельныхъ Имуществъ, газета „Землеустройство и Землепользова-ние“ выписана во все губернскаіе и уѣздныя землеустроительныя коммисіи Имперіи и волостныя и сельскія правленія Харьковской губернии и 300 волостныхъ правленій другихъ губ.

Кромѣ того газета „Землеустройство и Землепользование“ выписана многими Уѣздными Земскими Управами въ бібліотеки при школахъ и Губернскимъ Комитетомъ Почечительства о народной трезвости въ сельскіе комитеты, по числу Волостныхъ правленій Харьковской губ.

Адресъ конторы и редакціи: Харьковъ, Ветеринарная ул., д. № 16. 3—1595—3 Редакторъ-издатель П. А. Голубиченно.

ДАМАМ ГОР. КИИВА.

Інститутськ. № 10, Май стерня спеціально волосних виробів „Ідеал“ проп. велич. вибір остан. новинок і просить звертати увагу на пряміне виповнення замовлень та на добротність матеріалу; просить не змішувати з парікмахерськими. Великий вибір гог. кутерів (більш 5000 шт.), а також прядків і кіс. Одір. остан. журнал. Принал. для п.ц. парікмах.: фрізор, бивиді, тьоль, броволі та инше. 100-1091-78

КУРСЫ ЗАОЧНЫЕ БУХГАЛТЕРІЯ. ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬН. КОММЕРЧ. ОБРАЗОВАНИЕ. коммерческая арифметика, коммерческая корреспонденция, коммерческая география и товароведение. Аттестат бухгалтеря. Отзвмы извест. специал. Россіи. Льготныя условия. о Проспектѣ требуйте безплатно. Адресовать: Курсы Коммерч. Самообразования, СЛБ, Жевскій 92—78

Економія праці та білизни!

Коди Ви бажаєте мати чисту та білу, як сніг, білизну, що не пошугується від прання, кори ступіть „Аміачно-шпигуніарни, мильни окотократ „Нисе“ Ігженера-хім. І. В. Гальперина у Ровно. „Нисе“ добре мить кухонне паціання, підлоги, двері, вилка та хатню худобу. „Нисе“ гарний дезінфекційний засіб і тому потрібен лікарям, тюрмамі і т. п. інституціям! „Нисе“ одержав на багатьох виставках найвищі нагороди. Продається всюди! 5-1579-4